

La solució és aquesta. No hi ha tal riu, i ni tan sols hi ha paraula llatina FLUMEN. Es tracta d'un pre-romà *SROUMA MAGĒNON 'corrent gran' on *sr-* passà a *fr-* (com és habitual que succeeixi tant en cèltic com en italià), cf. *Bolelli It. Dial.* xviii, p. 34, i amb haplogogia quedà aviat reduït a *FRŪMAGĒNO-: evidentment que la influència del llatí FLUMEN, FLUVIUM i FLUERE, i del sufix -AGINE, havia de reduir necessàriament això a *FLUMAGINE; per al neutre SROUMA, cf. el gr. *ῥεῖμα* 'fluència', 'riu', irl. ant. *sr-uaim* n. id., bret. ant. *strum* 'raig, abundor (de llet)', germànic comú **straum-* (ags. *strēam*, a-alemany ant. *stroum*, isl. ant. *straurm*), letó *straume*, traci *τρύμων, Στρυμη* (part d'aquestes formes suposa més aviat -MO- que no pas un neutre -MN-: SROUMO-; això, però, tant se val, perquè el resultat romànic de *SROUMO- MAGENO- seria el mateix).

Quant a l'adj., es relaciona amb els noms propis gèl·lics *Maginus*, *Magina* (també devien utilitzar això els celtes o indoeuropeus del Sud d'Espanya, car la *Sierra Mágina* és la més alta de la meitat Nord d'Andalusia, amb els seus 2167 m alt, una mica a l'Est de Jaén; forma mossàrab, amb *ġ* conservada, és clar), *pagus Maginensis*, *Maginacom*, irlandès ant. *maignech* 'gran' (**maginaikos*), ky. med. *maon* 'els Grans'; i fins el gr. *μέγα* pressuposa MEGŪ i l'avèst. *mazan-* 'grandesa' (amb els seus derivats adjectius scr. *mabānt-* i avèst. *mazant-*) pot ser només MAGEN- o MEGAN-; el mateix llatí *magnus* presenta aquesta amplificació nasal de l'arrel.

Doncs bé, la llengua pre-romana que donà aquest mot havia de ser el sorotàptic o el llenguatge dels lígurs indoeuropeïtzats. Fixem-nos en el fet que la documentació italiana apunta molt aviat a Ligúria. «*Intra Sestri* i *Chiaveri* s'adima una *fiumana*» va dir Dante; i parlava de Sestri-Levante a la Riviera. G. Flechia va escriure al «*Giornale Storico e Letterario della Liguria*» (iv, 7) un ampli estudi sobre la *fiumana* dantesca i els seus antecedents a la costa genovesa. D'altres en parlen de zones properes a l'Alta Itàlia: Giovanni Villani, autoritat encara més antiga que la *Divina Comèdia*, ens explica com els seus homes «si misono a gran pericolo, vegnendo in Padovana, per le molte *fiumare* e *canali* che avevano a passare». En català la nostra primera autoritat, Muntaner, en dóna una localització molt precisa: «tota la host se n'hach a tornar vers Elna, per raó que esteguessen prop de la *flumaire* del Tec». Aprofito aquesta avinentesa per rectificar la lliçió corrupta que el Dicc. AlCM dóna en aquest passatge, on la deficient edició de Bofarull quedà inintelligible. L'ed. Bàrcino, feta acuradament per Josep M. de Casacuberta damunt el manuscrit principal de Muntaner, ofereix la correcta: cap. 121, vol. iv, 13. D'aquesta manera resta eliminat l'únic cas de *flumaire* masculí: en català, com en italià, vol sempre femení. És sabut que els adjectius indoeuropeus en -os podien ser femenins — *γυνή εὐπλόκαμος*, *Ἀθηνᾶ παρθένος*, *μοῦσα ἔτοιμος* etc.— Potser, doncs, el nostre ètomon fou SROUMĀ MAGENOS femení.

No s'hi fa referència doncs al curs mateix del riu

Tec, ans a la boca del seu estuari en entrar al mar prop d'Elna, al S. de Perpinyà: és la sortida del Vallespir, on es trobaren els Ploms d'Arles, que vaig publicar recentment com a text sorotàptic (*EntreDL* II, 142-216). Justament hi figura l'imperatiu aorist *phloincson!* 'raja, flueix', que comprova fins a un cert grau la tesi de Meillet, Ernout i altres indoeuropeïstes, que el ll. *fluere*, força isolat entre les llengües indoeuropees, resulta de la convergència de la rara arrel BHLEUG- (reflectida més francament en el nostre *phloincson*) amb la general indoeuropea SREU- (> FREU-) que vol dir el mateix, amb una tan àmplia representació en els Ploms d'Arles (*srue!*, *srue!* tot sovint, i el substantiu *sroes*). El nostre *frouma-mageno* > *flumageno* (amb la seva FL- de SR-) constitueix una altra confirmació, més clara, de la teoria de Meillet.

En el Vallespir es parlà, per tant, sorotàptic, segons el testimoni dels Ploms, i el nom del mateix riu *Tec* és un altre mot sorotàptic, TEKO- 'corrent' (lituà *tekù*, avèst. *tačaiti* 'fluir', gr. *τήχω* 'em fonc, dilueix'), i al costat de la desembocadura del Tec hi ha els dos poblets que duen, d'ençà de l'Alta Edat Mitjana, el nom de *Tatzó* (o *Totzó*) procedent del sorotàptic TEK-ED-ONO- o TEKE-DŪNO-.

Sorotàptic o lígur? Car amb el mot lígur els antics anomenaven els *Sordons*, habitants del Rosselló. Encara que no sé si hi ha realment un veritable dilema: car que el poble que indoeuropeïtzà els lígurs fou precisament el sorotàptic és una conjectura que ja han fet diversos investigadors; i, si més no amb certa latitud geogràfica i algunes reserves, no tindria por a donar-li la meua adhesió.

¹ Text rimat en rimes apareïades: rims consonants, però diverses vegades amb assonàncies quan són quasi-consonants, com *floms/diablons* en aquest passatge. En el vers 694 també l'autor degué escriure *fлом*, i el copista ho canvià en la seva forma personal *flum*, però en el 697 li ho impedí la rima. —

² Cal dubtar molt de la lectura *la flum* en un passatge de la Manescalía del P. Batllori: «fan-se gals entorn dels peus del cavall, e fan-se sovèn per *la flum* de la estable, per ço com om los met en l'estable ab les mullades o fangoses» (*AORBB* v, 215). En tot cas és clar que no és FLUMEN. Si fos lliçió ben comprovada, potser caldria separar *l'aflum*, encara que també semblí mot dubtós. Potser encreuament *l'aflat* AFFLATUS amb *la ferum?* — ³ *Flumen, fluvius, amnis beim älteren Plinius*, ALLG xiv, 427-430. — ⁴ Sobre el basc mateix, és veritat, hi ha possibilitats alternatives. Si el francès *plonger* (> angl. *plunge*) deu venir de *PLUMBIARE 'caure com plom', i oc. ant. *plombiar/plonjar/plonhar* «plonger», «se coucher (le soleil)» i àdhuc *se plombar* «plonger», no podem dubtar que el bc. *pulunpatu* «zambullir-se, s'immerger, plonger», propi dels tres dialectes basc-francesos i del Baztan (variant *bulumbatu* «zambullir a algo, alguien, en el agua» a Zaraitze, «chapotear» en el benaparrès d'Isturitze) ve també de PLUMBARE o PLUMBIARE. Ara bé, aquesta base